

Duurzaamheidsbeleid

Markus

2026 – 2035

Kwaliteit (ISO 9001) · Milieu (ISO 14001) · CO₂-Prestatieladder

Versie 6.1 | 10 april 2026

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Leeswijzer	3
1 Missie	4
2 Visie	4
3 Onze duurzaamheidsfilosofie: de duurzaamheidsberg	5
4 De R-ladder: ons kompas voor circulariteit	7
5 Scope en context	8
6 Doel en ambitie: onze groeistrategie 2026 – 2050	8
7 Beleidsuitgangspunten ISO 14001 / ISO 9001 / CO ₂ -Prestatieladder	11
8 CO ₂ -reductiedoelstellingen: scope 1, 2 en 3	12
9 Emissieloos bouwen: mobiliteit, materieel en vaartuigen	13
10 Circulair werken en materiaalgebruik	15
11 Duurzame bedrijfsvoering, locaties en projecten	16
12 Natuurinclusief en klimaatadaptief werken	17
13 Medewerkers, vitaliteit en sociale verantwoordelijkheid	18
14 Leveranciers, onderaannemers en opdrachtgevers	19
15 Maatschappelijke betrokkenheid	19
16 Governance en verantwoordelijkheden	20
17 Gereserveerde middelen en investeringen	21
18 Voortgang meten, monitoren en openbare communicatie	21
19 Milieuaspecten, risico's en kansen	22
20 Complianceverplichtingen	22
21 Certificeringen en erkenningen	23
22 Communicatie, bewustzijn en bekwaamheid	24
23 Documentbeheer, bewijslast en noodmaatregelen	25
24 Interne audits, afwijkingen en continue verbetering	25
25 Directieverklaring en vaststelling	26

Inleiding

De directie van Markus verklaart met dit beleid haar inzet voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving in de metropoolregio Amsterdam en daarbuiten. Dit beleid vormt de vertaling van het duurzaamheidsbeleid van onze moedermaatschappij Bussola Groep naar de dagelijkse praktijk van Markus en gaat op vrijwel alle onderdelen verder dan het groepsbrede minimum. Waar Bussola koerst op klimaatneutraliteit in 2040/2045, kiest Markus voor een eigen en ambitieuzer tempo: een volledig emissieloze bedrijfsvoering al in 2030 en 100% circulair materiaalgebruik in 2045.

Duurzaamheid is bij Markus geen apart project, geen communicatiemiddel en geen verplicht nummer voor een aanbesteding. Het is een structureel onderdeel van ontwerp, calculatie, werkvoorbereiding, uitvoering, investeringsbeslissingen en bedrijfscultuur. Dat blijkt uit de praktijk: sinds 2019 werkt Markus binnen achtereenvolgende projecten steeds verder toe naar volledig emissieloos en circulair werken, en ontving Markus in februari 2026 als eerste bedrijf in de infrasector een duurzaamheidspaspoort.

De directie stelt de kaders, middelen en het mandaat beschikbaar om deze ambities waar te maken, en verwacht van alle geledingen binnen Markus dat zij duurzaamheid aantoonbaar meenemen in de dagelijkse werkzaamheden, projecten en samenwerking met opdrachtgevers, ketenpartners en onderaannemers. Dit beleid geeft richting aan ons kwaliteitsmanagement (ISO 9001), milieumanagement (ISO 14001) en de CO₂-Prestatieladder. Daarnaast biedt het kaders voor CO₂-reductie, circulariteit, energiegebruik, verduurzaming van materieel en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Leeswijzer

Dit beleid is opgebouwd uit vijftientig onderdelen: van missie, visie en onze duurzaamheidsfilosofie (de duurzaamheidsberg en de R-ladder), via onze groeistrategie, CO₂-reductiedoelstellingen en concrete maatregelen voor emissieloos bouwen, circulair werken en natuurinclusief bouwen, tot governance, certificeringen, monitoring en de directieverklaring. Waar mogelijk is de tekst voorzien van concrete jaartallen, KPI's en voorbeelden uit de eigen praktijk van Markus, zodat dit beleid niet alleen een intentieverklaring is, maar een werkbaar kompas voor de organisatie. Jaarlijks in oktober wordt het document herzien.

1 Missie

Markus draagt vanuit haar rol als aannemer in de openbare ruimte bij aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving in de regio's waar zij werkt. Wij realiseren onze projecten met vakmanschap, betrouwbaarheid en aantoonbare aandacht voor kwaliteit, veiligheid, milieu en maatschappelijke waarde.

Bij Markus komt duurzaam handelen niet voort uit een regel of verplichting, maar uit een overtuiging die diep in de bedrijfscultuur zit verankerd: een gezonde leefomgeving draagt direct bij aan het welzijn van de mensen die in en rond onze projecten wonen en werken. Die overtuiging is terug te zien in de dagelijkse keuzes die wij maken, over het materieel dat wij inzetten, de materialen die wij gebruiken, hoe wij ons verplaatsen en met wie wij samenwerken.

2 Visie

Markus wil zich de komende jaren ontwikkelen tot het meest vooruitstrevende infrabedrijf binnen de Bussola Groep op het gebied van duurzaamheid, en tot een voorbeeld voor de sector. Ons duurzaamheidsbeleid is gebaseerd op de zowel de ambitieuze duurzaamheidsvisie van de Bussola Groep als op de eigen ambitieuze visie en praktijkervaring van Markus zelf. Het beleid van de Bussola Groep geeft een solide fundamenteel, maar beperkt ons niet in onze ambities.

Integendeel, op cruciale thema's zoals CO₂-reductie, circulariteit, emissieloos werken en sociale verantwoordelijkheid stellen wij bewust hogere doelen dan op groepsniveau worden vereist. Wij realiseren deze ambities door zelf te investeren in emissieloze technologie, materieel, en infrastructuur, onder meer via ons mede-eigenaarschap van de Groene Bouwkracht en ons eigen (snel)laadplein in Halfweg, in plaats van af te wachten totdat de markt of onze opdrachtgevers hierom vragen. Zo houden wij regie over onze eigen verduurzaming en bouwen wij structureel een voorsprong op.

3 Onze duurzaamheidsfilosofie: de duurzaamheidsberg

Markus benadert duurzaamheid niet als een verzameling losse maatregelen, maar als een samenhangend geheel. Voor die samenhang gebruiken wij het beeld van de duurzaamheidsberg: zeven fronten die stuk voor stuk hun eigen uitdaging vormen, maar pas samen tot de top leiden. De basis van de berg, afval elimineren en emissies terugdringen, moet stevig staan voordat de hogere fronten, zoals het vernieuwen van het verdienmodel, houdbaar zijn. Dit model helpt ons om onze eigen praktijk te ordenen en om jaarlijks te toetsen of alle fronten voldoende aandacht krijgen.

De zeven fronten van een duurzaamheidsberg (naar de visie van Ray Anderson)

1. Afval elimineren

Op onze projecten geldt afval niet als afval. Voor elk project voeren wij standaard een circulaire oogstscan uit: welke materialen komen vrij, wat is direct herbruikbaar op locatie of elders, en welke verwerkingsroute geldt als hergebruik niet mogelijk is. Bestratingsmateriaal wordt waar mogelijk ter plekke gereinigd en met de elektrische stenenlegger direct opnieuw gelegd, zonder dat het de projectlocatie verlaat.

2. Emissies terugdringen

Het terugdringen van emissies vormt een kernonderdeel van ons duurzaamheidsbeleid. Wij meten onze uitstoot per project via de Emissietool en GPS-Buddy en monitoren de totale uitstoot van onze bedrijfsvoering via SmartTrackers. Op basis van deze data nemen wij gericht maatregelen om emissies te verminderen door slimmere materieelinzet, transportbewegingen te beperken en energieverbruik reduceren. Tegelijkertijd investeren wij actief in emissieloos materieel, laadinfra, duurzame energieoplossingen en andere innovatieve technologieën die bijdragen aan een versnelde verduurzaming van onze bedrijfsvoering. Zo werken wij doelgericht toe naar een volledig emissieloze bedrijfsvoering in 2030.

3. Hernieuwbare energie

Ons laadplein met zonnepanelen en een snellader voor vrachtauto's wordt uitgebreid naar circa 1.200 zonnepanelen. Met deze zelf opgewekte duurzame elektriciteit laden wij niet alleen ons eigen emissieloze materieel en onze modulaire accupakketten op, maar voorzien wij ook onze laadinfrastructuur van groene stroom. In combinatie met onze zelfontwikkelde acculaadcontainer en modulaire accupakketten kunnen wij ook op locaties met beperkte netcapaciteit zelfvoorzienend en emissieloos werken.

4. Kringlopen sluiten

Via onze circulaire oogstscans en de Circulair Match App sturen wij actief op de reductie van het gebruik van primaire grondstoffen, met als doel te komen tot 100% circulair materiaalgebruik in 2045. Onze bouwstromencoördinator matcht vraag en aanbod van materialen actief tussen lopende en aankomende projecten. Materialen die direct herbruikbaar zijn, worden toegepast op hetzelfde of een nabijgelegen project. Materialen die niet direct kunnen worden ingezet, slaan wij tijdelijk op in onze eigen tussenopslagdepots De Wilde en Het Groene Schip, zodat deze op een later moment alsnog hoogwaardig kunnen worden hergebruikt. Niet-herbruikbare betonstromen verwerken wij via Smart Circulair en met een innovatieve coatingtechniek verlengen wij de levensduur van bestratingsmateriaal met minimaal vijftien jaar.

5. Transport verduurzamen

Personeel, materieel en materiaalstromen plannen wij vanuit één centrale planning, zodat deze zo goed mogelijk op elkaar aansluiten. Omdat het merendeel van ons werk zich afspeelt binnen de metropoolregio Amsterdam, combineren wij projecten die dicht bij elkaar liggen: dat scheelt reisafstand en maakt het mogelijk om materiaal dat op het ene project vrijkomt, direct in te zetten op een project verderop. De openbaar gepubliceerde ketenanalyses transport en straatwerk laten precies zien wat de CO₂-impact van deze transportbewegingen is.

6. Stakeholders betrekken

Onze multidisciplinaire MVO-werkgroep, actief sinds 2021, brengt directie, uitvoering en staf elk kwartaal samen om de voortgang te bespreken en jaarplannen bij te stellen. Ook naar buiten toe zoeken wij actief de samenwerking op met gemeenten binnen ons werkgebied, onderaannemers die wij ondersteunen bij hun eigen verduurzaming en regionale mkb-bedrijven. Via ons aandeelhouderschap in Groene Bouwkracht delen en ontwikkelen wij kennis en expertise op het gebied van emissieloos bouwen in samenwerking met de overige aandeelhouders. Daarnaast stellen wij via Groene Bouwkracht emissieloos materieel beschikbaar aan collega-bedrijven in de sector. Hierdoor kunnen ook zij emissieloos werken zonder direct grote investeringen te hoeven doen in de aanschaf van eigen

materieel. Op deze manier dragen wij actief bij aan de verduurzaming van de gehele keten en versnellen wij de transitie naar emissieloos werken.

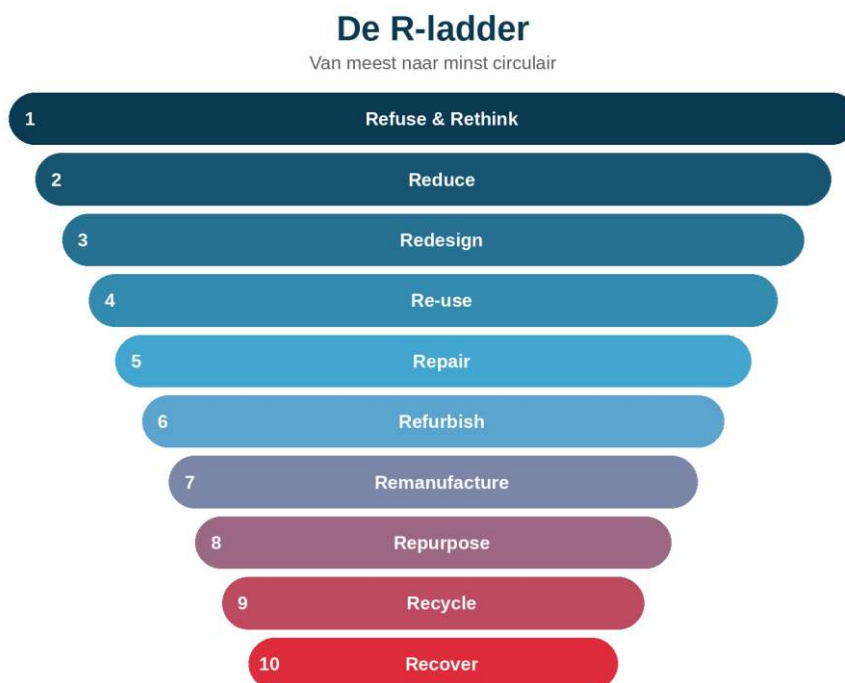
7. Verdienmodel vernieuwen

Markus wacht niet tot de markt om emissieloos materieel vraagt, maar investeert hier zelf actief in. Dit doen wij onder meer via ons mede-aandeelhouderschap in Groene Bouwkracht, waarmee emissieloos materieel niet alleen voor onze eigen projecten beschikbaar komt, maar ook wordt verhuurd aan andere partijen in de sector.

Daarnaast bieden wij bij iedere aanbidding standaard een emissieloze of CO₂-besparende uitvoeringsvariant aan, ook wanneer een opdrachtgever hier niet expliciet om vraagt. Om duurzame alternatieven actief te stimuleren, hebben wij een jaarlijks verduurzamingsbudget van € 100.000 beschikbaar. Zo maken wij duurzaamheid een integraal onderdeel van onze dienstverlening en versterken wij tegelijkertijd onze onderscheidende positie in de markt.

4 De R-ladder: ons kompas voor circulariteit

Naast de duurzaamheidsberg gebruikt Markus de R-ladder als praktisch kompas voor al onze materiaalkeuzes. De R-ladder rangschikt strategieën voor circulariteit van meest naar minst waardevol. Bovenaan staan de strategieën die grondstoffengebruik voorkomen (Refuse & Rethink, Reduce en Redesign), gevolgd door strategieën die producten en onderdelen zo lang mogelijk in gebruik houden (Re-use, Repair, Refurbish en Remanufacture). Onderaan staan de strategieën waarbij materialen alsnog nuttig worden toegepast wanneer een hogere circulaire strategie niet mogelijk is (Repurpose, Recycle en Recover).

De R-ladder: van Refuse & Rethink (meest circulair) tot Recover (minst circulair).

Voor Markus geldt een vaste voorkeursvolgorde: het voorkomen van grondstoffengebruik boven levensduurverlenging, levensduurverlenging boven hergebruik, hergebruik boven recycling en recycling boven de

inzet van nieuwe primaire grondstoffen. Deze afweging maakt verplicht onderdeel uit van ons ontwerp-, calculatie- en voorbereidingsproces en wordt bij elk project expliciet doorlopen via de circulaire oogstscan.

Onze ambitie op de R-ladder is concreet, meetbaar en tijdgebonden: uiterlijk in 2028 worden vrijwel alle vrijkomende materialen op onze projecten, waar technisch, juridisch en economisch haalbaar, hergebruikt op minimaal het niveau Remanufacture (R7). Tussen 2029 en 2035 verschuiven wij naar een hogere positie op de R-ladder en streven wij naar minimaal Re-use (R4), gecombineerd met een reductie van ten minste 75% van het gebruik van primaire grondstoffen. Vanaf 2035 zijn Refuse & Rethink (R1) en Reduce (R2) de voorkeursstrategieën en het uitgangspunt voor al onze projecten, met als einddoel 100% circulair materiaalgebruik in 2045.

5 Scope en context

Dit beleid is van toepassing op de activiteiten, projecten, werklocaties, kantoren, materieel, medewerkers en ketenpartners van Markus, voor zover deze onder invloed of beheersing van de organisatie vallen. Het beleid vormt de lokale, aangescherpte vertaling van het groepsbrede duurzaamheidsbeleid van de Bussola Groep en is nadrukkelijk geschreven vanuit de praktijk van Markus binnen de metropoolregio Amsterdam.

Bij de uitvoering houden wij rekening met interne en externe ontwikkelingen, milieuwet- en regelgeving, eisen van opdrachtgevers, verwachtingen van belanghebbenden, klimaatontwikkelingen, de beschikbaarheid van duurzame technieken en de aard, omvang en milieu-impact van onze werkzaamheden.

6 Doel en ambitie: onze groeistrategie 2026 – 2050

Markus verduurzaamt haar bedrijfsvoering, projecten en ketens stapsgewijs, maar met een tempo dat nadrukkelijk vooroploopt op het groepsniveau van de Bussola Groep. Wij sturen op emissieloos bouwen, circulair materiaalgebruik, duurzame mobiliteit, verantwoord opdrachtgeverschap en goed werkgeverschap, en leggen onze ambities vast in meetbare doelstellingen met een vaste verantwoordelijke, een termijn en een indicator.

Emissieloos bouwen

Ambitie: Markus wacht niet tot de markt of opdrachtgevers om emissieloos materieel vragen, maar loopt hierin zelf voorop door structureel te investeren in emissieloos materieel, laadinfrastructuur en samenwerkingen zoals de Groene Bouwkracht.

- Vanaf 2027 wordt middelzwaar materieel bij vervanging uitsluitend emissieloos ingekocht, indien beschikbaar.
- In 2028 wordt 70% van de projecten zelfstandig volledig emissieloos uitgevoerd.
- In 2029 worden alleen nog emissieloze vrachtwagens aangeschaft.
- In 2030 is de bedrijfsvoering 100% emissieloos, inclusief scope 1- en scope 2-emissies.

Circulair materiaalgebruik

Ambitie: Markus houdt grondstoffen zo lang mogelijk in de keten en werkt via de R-ladder gestaag toe naar een volledig circulaire bedrijfsvoering.

- Tussen 2026 en 2028 worden vrijkomende materialen hergebruikt op minimaal R-ladderniveau 7 (Remanufacture).
- In 2029 is er 50% reductie in het gebruik van primaire grondstoffen.

- Tussen 2029 en 2035 stijgt dit naar minimaal niveau 4 (Re-use), met minimaal 75% reductie in 2035.
- Vanaf 2035 Refuse & Rethink (R1) en Reduce (R2) het uitgangspunt, met 100% circulair materiaalgebruik in 2045.

Duurzame mobiliteit

Ambitie: Markus maakt alle mobiliteit, van wagenpark tot woon-werkverkeer, emissieloos en bouwt daarvoor zelf de benodigde laadinfrastructuur.

- Nieuwe personen- en bedrijfsauto's worden uitsluitend elektrisch aangeschaft; het leasebeleid stelt zero-emissie verplicht voor alle leaseauto's.
- In 2029 rijdt 100% van de personen- en bedrijfsauto's elektrisch.
- Laadplein Halfweg wordt uitgebreid naar 1200 zonnepanelen.
- Medewerkers die thuis een laadpaal willen laten aanleggen, worden hierin gefaciliteerd.

Verantwoord opdrachtgeverschap

Ambitie: Markus wil voor onderaannemers en leveranciers een betrouwbare partner zijn die hen actief helpt te verduurzamen, met heldere afspraken, faciliteiten en langjarige samenwerking in plaats van eenzijdige eisen.

- In 2029 werkt minimaal 90% van de onderaannemers met een vastgelegde afspraak over emissieloze inzet in het inkoopcontract.
- Bij elk project wordt standaard een emissieloze uitvoeringsvariant uitgewerkt en aangeboden, ook zonder expliciete vraag van de opdrachtgever.
- Vanaf 2035 werkt Markus uitsluitend met emissieloze of aantoonbaar emissiearme leveranciers en onderaannemers.

Goed werkgeverschap

Ambitie: Markus wil een werkgever zijn waar medewerkers kunnen groeien, zich veilig voelen en actief bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de organisatie.

- In 2028 beoordelen medewerkers de duurzaamheidscultuur van Markus met minimaal een 8.
- Jaarlijks is er vast opleidingsbudget per medewerker en minimaal één maatschappelijke of verbindende activiteit.
- Doorlopend groeit het aantal vrouwen in hiërarchische en functionele leidinggevende rollen, en worden SROI-afspraken per project concreet gemaakt.

7 Beleidsuitgangspunten ISO 14001 / ISO 9001 / CO₂-Prestatieladder

Ons managementsysteem vormt het fundament onder deze ambities. Markus hanteert daarbij de volgende uitgangspunten:

- Wij voldoen aan milieuwet- en regelgeving, vergunningen, contractuele eisen, certificeringseisen en overige bindende verplichtingen.
- Wij beschermen het milieu door verontreiniging, emissies en onnodig grondstoffengebruik te voorkomen of te beperken.
- Wij beoordelen milieuaspecten en milieurisico's vanuit levenscyclusperspectief: inkoop, uitvoering, transport, materiaalgebruik, onderhoud en afvalstromen.

- Wij stellen meetbare doelstellingen vast en koppelen deze aan acties, middelen, verantwoordelijken, termijnen en indicatoren.
- Wij werken volgens de PDCA-cyclus en betrekken medewerkers, leveranciers, onderaannemers en opdrachtgevers actief bij verduurzaming.
- Openbare verantwoording is voor ons vanzelfsprekend: onze strategische doelstellingen zijn terug te vinden in de CO₂-jaarrapportage, het jaarverslag van de Bussola Groep, op de CO₂-Prestatieladder en op onze website, inclusief de daar gepubliceerde ketenanalyse transport.

8 CO₂-reductiedoelstellingen: scope 1, 2 en 3

Om onze ambities meetbaar te maken, vertaalt Markus haar CO₂-doelstellingen naar de scope-indeling van de CO₂-Prestatieladder: scope 1 (directe emissies uit eigen brandstofverbruik van wagenpark en materieel), scope 2 (indirecte emissies uit ingekochte elektriciteit en gas) en scope 3 (emissies in de keten, waaronder onderaannemers, transport en inkoop). Voor elke scope stelt Markus een concrete reductiedoelstelling vast, met een peiljaar, een streefjaar en een vaste verantwoordelijke.

De voortgang wordt per project gemeten via de emissietool en GPS Buddy, en over de gehele bedrijfsvoering via SmartTrackers (zie hoofdstuk 18). De CO₂-coördinator toetst de doelstellingen jaarlijks en rapporteert de uitkomsten in de KAM-directiebeoordeling. Waar de praktijk daar aanleiding toe geeft, worden de doelstellingen bijgesteld.

Scope	Reductiedoelstelling	Peiljaar	Streefjaar	Verantwoordelijke
Scope 1 — brandstoffen (wagenpark en materieel)	100% reductie: volledig emissieloze inzet van wagenpark en materieel	2023	2030	Bedrijfsleider materieeldienst
Scope 2 — elektriciteit en gas (kantoren en locaties)	100% groene stroom; gasloze kantoren met minimaal energielabel A++	2023	2035	CO ₂ -coördinator
Scope 3 — keten (onderaannemers, transport, inkoop)	Uitsluitend emissieloze of aantoonbaar emissiearme leveranciers en onderaannemers	2023	2035	Bouwstromencoördinator

De scope 3-doelstelling bouwt voort op de eisen die Markus al vastlegt in inkoopcontracten met onderaannemers (zie hoofdstuk 14) en op de ketenanalyses transport en straatwerk die Markus openbaar publiceert.

Doel 2030

→ Scope 1- en scope 2-emissies zijn met 100% gereduceerd ten opzichte van 2023, door een volledig emissieloze bedrijfsvoering.

Doel 2035

→ Scope 3-emissies zijn structureel teruggedrongen doordat uitsluitend emissieloze of aantoonbaar emissiearme leveranciers en onderaannemers worden ingezet.

9 Emissieloos bouwen: mobiliteit en materieel

Emissieloos werken is bij Markus geen toekomstplan, maar dagelijkse praktijk. Sinds 2021 voert Markus projecten al volledig emissieloos uit. Deze ervaring heeft geleid tot de werkprocessen, logistieke inrichting en materieelplanning die wij vandaag de dag standaard toepassen.

Sinds 2025 is Markus aandeelhouder van de Groene Bouwkracht. Dankzij deze samenwerking kunnen wij nog beter voorzien in emissieloos materieel, accupakketten en laadinfrastructuur, zowel voor onze eigen projecten als voor projecten van andere partijen.

Emissieloos bouwen is volledig geborgd in onze interne processen. De bedrijfsleider materieeldienst is verantwoordelijk voor de inzet van het juiste emissieloze materieel en de bijbehorende laadvoorzieningen. Ons machinepark omvat onder meer elektrische StreetRobotic-machines, een elektrische oprijwagen met kraan, elektrische stenenleggers, shovels, Straatmakers en diverse laadoplossingen. Licht materieel is binnen Markus inmiddels volledig elektrisch.

Nieuwe personen- en bedrijfsauto's worden uitsluitend emissieloos aangeschaft. Ons leasebeleid schrijft voor dat alle nieuwe leaseauto's zero-emissie zijn. Medewerkers die thuis een laadvoorziening willen laten installeren, ontvangen hiervoor ondersteuning en een vergoeding, inclusief eventuele aanpassingen aan de meterkast.

Ambitie en doelstellingen emissieloos werken

Onze ambitie is een volledig emissieloze bedrijfsvoering in 2030. Daarbij spelen zowel de verdere verduurzaming van ons eigen machinepark als de samenwerking met Groene Bouwkracht een belangrijke rol. Licht materieel is bij Markus reeds volledig elektrisch. Voor middelzwaar, zwaar en specialistisch materieel groeit het aandeel emissieloze inzet de komende jaren stapsgewijs, waarbij Groene Bouwkracht flexibiliteit biedt zolang de vraag naar emissieloze projecten nog fluctueert.

Doel 2027

- Middelzwaar materieel volledig emissieloos ingezet, voornamelijk via Groene Bouwkracht.
- Zwaar materieel wordt voor 50% vanuit eigen materieel en 50% via GBK ingezet.
- Zeer zwaar en specialistisch materieel wordt voor 50% vanuit eigen materieel ingezet.
- Het laadplein is uitgebreid naar 1200 zonnepanelen en de tweede generatie elektrische StreetRobotic-machine is in gebruik.

Doel 2029

- Middelzwaar materieel wordt volledig emissieloos ingezet vanuit eigen materieel en Groene Bouwkracht.
- Zwaar materieel wordt emissieloos voor 70% vanuit eigen materieel ingezet, met een groeiend aandeel via GBK.
- Zeer zwaar en specialistisch materieel wordt voor 50% vanuit eigen materieel en 50% via GBK ingezet.
- Nieuwe vrachtwagens worden uitsluitend emissieloos aangeschaft.

Doel 2030

- De bedrijfsvoering van Markus is volledig emissieloos.

- Zwaar materieel wordt emissieloos 100% emissieloos ingezet vanuit eigen materieel ingezet, met een groeiend aandeel via GBK.
- Zeer zwaar en specialistisch materieel wordt volledig emissieloos vanuit eigen materieel en GBK ingezet.

Doel 2035

- Uitsluitend emissieloze of aantoonbaar emissiearme leveranciers en onderaannemers worden nog ingezet.
- Kantoren zijn gasloos en voldoen minimaal aan energielabel A++.

10 Circulair werken en materiaalgebruik

Bij Markus start circulariteit al in de calculatiefase van een project. Voor elk project brengen wij standaard in kaart welke materialen vrijkomen, welke daarvan direct op locatie of elders kunnen worden hergebruikt en welke verwerkingsroute rest wanneer hergebruik niet haalbaar blijkt. De circulaire oogstscan is daarbij een vaste en verplichte stap in ons ontwerp-, calculatie- en werkvoorbereidingsproces. Bij onze materiaalkeuzes hanteren wij de principes van de R-ladder. Daarbij geldt een vaste voorkeursvolgorde: het verlengen van de levensduur van bestaande materialen, vervolgens hergebruik, daarna recycling en pas als laatste de inzet van nieuwe grondstoffen. Wanneer nieuw materiaal noodzakelijk is, kiezen wij voor alternatieven met een zo laag mogelijke Milieu Kosten Indicator (MKI)-score.

Op locatie halen wij bestratingsmateriaal ter plekke uit, reinigen wij het en leggen wij het met behulp van de elektrische stenenlegger direct opnieuw. Hierdoor hoeven materialen het project niet te verlaten en wordt vervanging zoveel mogelijk voorkomen.

Met onze innovatieve coatingtechniek verlengen wij bovendien de levensduur van betontegels met minimaal vijftien jaar. Materialen die niet direct herbruikbaar zijn, slaan wij tijdelijk op in onze eigen tussenopslagdepots De Wilde en Het Groene Schip. Niet-herbruikbare betonstromen verwerken wij via Smart Circular.

Voor sloopwerkzaamheden werken wij volgens de Verificatieregeling Circulair Slopen. Per project maken wij aantoonbaar welk percentage van de vrijkomende materialen circulair is verwerkt. Daarnaast brengen wij door ons KetenProject Circulaire Bouwstromen alle betrokken partijen in de keten samen om het hergebruik van bouwmaterialen bij renovatie- en nieuwbouwprojecten structureel te vergroten, de komende jaren aangescherpt met een verdere verlaging van de MKI-score en een groeiend aandeel biobased materialen, waaronder de biobased betontegel die Markus reeds toepast.

Doel 2027

- De circulaire oogstscan is bij 100% van de projecten verplicht.

11 Duurzame bedrijfsvoering, locaties en projecten

Kantoorgebouwen worden stapsgewijs verduurzaamd, met als doel om uiterlijk in 2035 volledig gasloos te zijn en minimaal te voldoen aan energielabel A++. Bij vervanging, renovatie of nieuwbouw passen wij minimaal HR++-glas toe. Daarnaast is ledverlichting de standaard bij vervanging en nieuwe inrichting.

Ons laadplein in Halfweg, voorzien van een snellader voor vrachtauto's, wordt uitgebreid met circa 1.200 zonnepanelen. Hiermee wekken wij een steeds groter deel van onze energiebehoefte zelf op. De opgewekte elektriciteit wordt ingezet voor het laden van ons emissieloze materieel, voertuigen en modulaire accupakketten, waardoor wij onze afhankelijkheid van het elektriciteitsnet verder verkleinen.

Beschikt een projectlocatie niet over een netaansluiting, dan zetten wij onze modulaire accupakketten en zelfontwikkelde acculaadcontainer met zonnepanelen in. Op locaties waar de beschikbare netcapaciteit beperkt is, brengt een NRG-adviseur vooraf de beschikbare capaciteit in kaart, zodat emissieloos werken ook onder deze omstandigheden mogelijk blijft. Hierdoor kan Markus, ook zonder vaste netaansluiting, grotendeels zelfvoorzienend opereren.

Bij projecten worden kansen op het gebied van waterberging, klimaatadaptatie, hittestressreductie, vergroening, regenbestendig ontwerp, riolering en drainage vroegtijdig met opdrachtgevers besproken en waar mogelijk geïntegreerd in het ontwerp en de uitvoering. Daarnaast beperken efficiënte digitale werkprocessen en digitale facturatie de administratieve belasting, het dataverbruik en het aantal arbeidsuren dat nodig is om projecten te realiseren.

12 Natuurinclusief en klimaatadaptief werken

Naast emissieloos en circulair werken ziet Markus natuurinclusiviteit en klimaatadaptatie als het derde en vierde fundament onder een toekomstbestendige leefomgeving. De projecten van Markus bevinden zich midden in de openbare ruimte: straten, pleinen en groenvoorzieningen die bestand moeten zijn tegen hittestress, wateroverlast en droogte, en die tegelijkertijd kunnen bijdragen aan het herstel van de biodiversiteit.

Natuurinclusief werken

Bij het ontwerp en de uitvoering van projecten kiest Markus, waar de opdrachtgever daarvoor ruimte biedt, voor natuurinclusieve oplossingen. Daarbij streven wij ernaar om waar mogelijk grijs te vervangen door groen, bijvoorbeeld door de aanleg van groene bermen en de toepassing van biodiversiteitsbevorderende beplanting. Wanneer projecten raakvlakken hebben met groenvoorzieningen, onderzoeken wij samen met de opdrachtgever de mogelijkheden voor een natuurinclusieve inrichting, met een voorkeur voor plantmateriaal van biologische of ecologische herkomst.

Klimaatadaptief werken

Wateroverlast, hittestress en droogte vragen om een openbare ruimte die hierop is voorbereid. Bij (her)inrichtingsprojecten worden kansen voor waterberging, infiltratie, waterdoorlatende bestrating, vergroening en het beperken van hittestress vroegtijdig met opdrachtgevers besproken en waar mogelijk geïntegreerd in het ontwerp en de uitvoering (zie ook hoofdstuk 11). Daarnaast onderzoekt Markus structureel de toepassing van hemelwatergebruik, klimaatbestendige materialen en andere innovatieve maatregelen die bijdragen aan een robuuste en toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte.

Doel 2028

→ Klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit zijn vaste afwegingscriteria binnen het ontwerp- en voorbereidingsproces van projecten.

13 Medewerkers, vitaliteit en sociale verantwoordelijkheid

Duurzaam denken is bij Markus geen aparte afdeling, maar iets dat door de hele organisatie heen loopt — van kleine gebaren zoals een jubilarisuitje, een traktatie of de biobased betontegel, tot grotere keuzes zoals groene stroom en elektrisch rijden. De organisatie investeert bewust in de duurzame inzetbaarheid, veiligheid, vitaliteit en ontwikkeling van haar medewerkers, en reserveert hiervoor jaarlijks opleidingsbudget, zodat mensen kunnen meebewegen met technische, duurzame en organisatorische veranderingen.

Duurzaamheid staat structureel op de agenda: in de MVO-werkgroep, in de CO₂-overleggen en in het medewerkersoverleg is het een vast terugkerend onderwerp. Voor medewerkers wier werk relevante milieu-impact heeft, zorgen wij dat kennis over milieuaspecten, werkwijzen en doelstellingen landt via toolboxmeetings, het personeelsblad, gerichte memo's, bijvoorbeeld over elektrisch rijden, en publicaties in de keet. In februari 2026 ontving Markus als eerste bedrijf in de infrasector een duurzaamheidspaspoort, waarmee de milieuprestaties van de organisatie objectief inzichtelijk worden gemaakt, zowel voor opdrachtgevers als intern.

De organisatie stimuleert diversiteit in aansturende functies en streeft naar een groei van het aantal vrouwen in hiërarchische of functionele leidinggevende rollen. SROI-afspraken worden per project of bedrijfsonderdeel concreet gemaakt en gemonitord, en per bedrijf wordt jaarlijks minimaal één maatschappelijke of verbindende activiteit georganiseerd.

Doel 2028

→ Medewerkers beoordelen de duurzaamheidscultuur van Markus met minimaal een 8.

14 Leveranciers, onderaannemers en opdrachtgevers

Bij de keuze van onderaannemers weegt duurzaamheidsprestatie net zo zwaar mee als prijs: ons inkoopbeleid beoordeelt leveranciers op kwaliteit, veiligheid, betrouwbaarheid én duurzaamheid, en de inzet van emissieloos materieel leggen wij contractueel vast in de inkoopovereenkomst. Om onderaannemers hierbij te helpen, bieden wij laadmogelijkheden, langjarige samenwerking en praktische ondersteuning via demodagen en uitleg over het materieel, zo geven wij hen ook de zekerheid die nodig is om zelf in emissieloos materieel te investeren.

De inzet van emissieloos materieel en circulair hergebruik agenderen wij structureel in de bouwvergadering en het projectteamoverleg; wijkt een project hiervan af, dan leggen wij de reden vast en grijpen wij waar nodig in. Voor elk project werken wij standaard een emissieloze uitvoeringsvariant uit en leggen deze als optie aan de opdrachtgever voor, ook wanneer hier niet expliciet om wordt gevraagd. Bij de inkoop van materiaal wegen duurzaamheid en mvo mee, waaronder herkomst, levensduur, herbruikbaarheid, emissie-impact en de beschikbaarheid van circulaire alternatieven.

Doel 2030

→ Minimaal 90% van de onderaannemers werkt met een vastgelegde afspraak over emissieloze inzet in het inkoopcontract.

15 Maatschappelijke betrokkenheid

Markus ondersteunt lokale initiatieven, verenigingen en maatschappelijke activiteiten die passen bij onze waarden en onze betrokkenheid bij de metropoolregio Amsterdam. Bij bestellingen van catering, attenties, geschenken en vergelijkbare producten kiezen wij waar mogelijk voor sociale werkplaatsen, lokale leveranciers of maatschappelijk verantwoorde aanbieders. Maatschappelijke keuzes evalueren wij periodiek op hun bijdrage aan mens, omgeving en organisatie, en SROI-afspraken maken wij per project concreet en meetbaar samen met onze opdrachtgevers.

16 Governance en verantwoordelijkheden

Markus borgt de sturing op haar duurzaamheidsdoelstellingen via een vaste, multidisciplinaire werkgroep voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, waarin sinds 2021 collega's uit directie, uitvoering en staf gezamenlijk optrekken. Deze werkgroep komt elk kwartaal samen om de voortgang te bespreken, het beleid verder door te ontwikkelen en de strategische doelen te vertalen naar een concreet jaarplan. Elk duurzaamheidsthema kent daarbij een eigen, vaste eigenaar binnen de organisatie.

Verantwoordelijke	Taken
Directie & management	Opstellen, bewaken en uitdragen van de duurzaamheidsdoelstellingen binnen Markus.
CO ₂ -coördinator	Bewaakt per kwartaal de meting en rapportage van de CO ₂ -prestaties via SmartTrackers en de emissietool, en de voortgang op de CO ₂ -Prestatieladder.
Bouwstromencoördinator	Stuurt op circulaire materiaalstromen, de inzet van de Circulair Match App, de aansturing van de depots en de samenwerking met Smart Circulair.
Bedrijfsleider materieeldienst	Bewaakt de investeringsplanning van emissieloos materieel en stemt met GBK reservering en beschikbaarheid van emissieloos materieel per project af.
Alle medewerkers	Stimuleren hergebruik, melden actief mogelijkheden en scheiden afval zorgvuldig, zodat duurzaamheid een vast onderdeel van onze bedrijfsvoering blijft.

De directie van Markus is eindverantwoordelijk voor het vaststellen van dit beleid, het beschikbaar stellen van middelen en de effectiviteit van het managementsysteem, met een minimaal gelijk of hoger ambitieniveau dan het groepsbeleid van de Bussola Groep. De KAM-afdeling faciliteert de organisatie hierbij.

17 Gereserveerde middelen en investeringen

De financiële middelen voor duurzaamheid zijn geen sluitpost, maar structureel opgenomen in het jaarplan en de investeringsbegroting van Markus. Zo zetten wij, naast elektrisch materieel, zware accupakketten in om materieel op te laden en de bouwplaats van energie te voorzien, hierdoor zijn wij minder afhankelijk van zware netaansluitingen en kunnen wij ook werken op locaties met beperkte netcapaciteit.

Markus heeft daarnaast een apart verduurzamingsbudget, dat jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld aan de hand van de voortgang op de emissieloze routekaart en de verwachte projectenportefeuille. Ook investeringen in infrastructuur, zoals het laadplein in Halfweg en de accupakketten, lopen via dit investeringsplan. Voor circulair

werken reserveert Markus intern budget voor de doorontwikkeling van de Circulair Match App, het beheer van de tussenopslagdepots De Wilde en Het Groene Schip, en het uitvoeren van oogstscans. Verder bieden wij bij iedere prijsaanbieding standaard een emissieloze of CO₂-besparende variant aan, ook wanneer een opdrachtgever hier zelf niet expliciet naar vraagt.

18 Voortgang meten, monitoren en openbare communicatie

Markus monitort de voortgang op haar duurzaamheidsdoelstellingen doorlopend en op verschillende niveaus tegelijk. Op projectniveau legt de KAM-afdeling via de emissietool vast welk materieel wordt ingezet, welke materiaalstromen ontstaan en welke transportbewegingen plaatsvinden; GPS Buddy registreert daarbij het brandstof- en energieverbruik van voertuigen, onder meer op de lopende projecten voor de gemeente Amsterdam. Voor de bedrijfsvoering als geheel houden SmartTrackers de CO₂-uitstoot bij, terwijl de Circulair Match App en de registratie van bouw-, grond- en afvalstromen inzicht geven in hoeveel hergebruikt materiaal daadwerkelijk op onze projecten terechtkomt. De Verificatieregeling Circulair Slopen dient hierbij als extern toetsingskader, waarmee wij per project aantoonbaar maken welk aandeel van de vrijkomende materialen circulair is verwerkt.

Op organisatieniveau leggen wij verantwoording af via de halfjaarlijkse CO₂-rapportage en het openbare bestuursverslag van de Bussola Groep. Via de CO₂-Prestatieladder en onze eigen website maken wij onze strategische duurzaamheidsdoelstellingen ook extern zichtbaar, zodat opdrachtgevers, medewerkers en de markt onze voortgang kunnen volgen.

19 Milieuaspecten, risico's en kansen

Markus evalueert minimaal jaarlijks de duurzaamheidsvisie en de bijbehorende milieuaspecten van haar activiteiten, producten en diensten. Daarbij wordt onder andere gekeken naar energie- en brandstofverbruik, emissies, materiaalgebruik, gevaarlijke stoffen en de invloed van leveranciers en onderaannemers. Waar nodig wordt het beleid bijgesteld. CMR-stoffen worden waar mogelijk vervangen door niet-CMR-alternatieven, en bij projecten met bodemsanering of beplanting dragen wij daarnaast positief bij aan bodemkwaliteit, biodiversiteit en leefomgeving.

20 Complianceverplichtingen

De organisatie onderhoudt een actueel overzicht van toepasselijke milieuwet- en regelgeving, vergunningen, meldingen, branche-eisen, certificeringseisen en contractuele verplichtingen. Jaarlijks wordt beoordeeld of aan deze verplichtingen wordt voldaan. Afwijkingen worden geregistreerd, opgevolgd en waar nodig vertaald naar corrigerende maatregelen of aangepaste werkwijzen. De uitkomsten worden opgenomen in de jaarlijkse KAM-directiebeoordeling.

21 Certificeringen en erkenningen

Markus onderbouwt haar duurzaamheidsambities met erkende certificeringen en keurmerken. Deze worden periodiek extern getoetst en geven opdrachtgevers, medewerkers en ketenpartners een objectief beeld van onze prestaties.

ISO 9001

Kwaliteitsmanagement

ISO 14001

Milieumanagement

CO₂-Prestatieladder

CO₂-bewust ondernemen en ketenreductie

Duurzaamheidspaspoort

Eerste bedrijf in de infrasector, februari 2026

Deze certificeringen worden beheerd en bewaakt door de KAM-afdeling (zie hoofdstuk 16 en 23) en zijn onderdeel van de jaarlijkse interne audit (zie hoofdstuk 24).

22 Communicatie, bewustzijn en bekwaamheid

Dit beleid wordt intern gecommuniceerd aan medewerkers en waar relevant aan ingehuurd personeel, leveranciers en onderaannemers. Medewerkers die werkzaamheden uitvoeren met relevante milieu-impact worden geïnformeerd over milieuaspecten, werkwijzen, noodprocedures, doelstellingen en hun eigen bijdrage aan milieuprestaties, via toolboxmeetings, het personeelsblad, memo's en publicaties in de keet. Externe communicatie vindt plaats wanneer dit wettelijk, contractueel of beleidsmatig vereist is, en via de openbare kanalen genoemd in hoofdstuk 18.

23 Documentbeheer, bewijslast en noodmaatregelen

Dit beleid en bijbehorende registraties worden beheerd als gedocumenteerde informatie. Relevante bewijslast bestaat onder andere uit het milieuaspectenregister, het wet- en regelgevingsregister, doelstellingen en actieplannen, meetgegevens uit de emissietool en SmartTrackers, afvalregistraties, energie- en brandstofgegevens, auditrapportages, het afwijkingenregister, managementbeoordelingen en directiebesluiten.

Voor milieurelevante noodsituaties, zoals lekkages, morsingen, bodemverontreiniging, brand, extreme weersomstandigheden of ongewenste lozingen, zijn passende preventieve en corrigerende maatregelen vastgesteld. Incidenten worden gemeld, geregistreerd, onderzocht en geëvalueerd. Waar nodig worden maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen en milieuschade te beperken.

24 Interne audits, afwijkingen en continue verbetering

De werking van dit beleid en het managementsysteem wordt periodiek beoordeeld via interne audits, werkplekinspecties, projectbeoordelingen, compliance-evaluaties en directiebeoordelingen. Afwijkingen, klachten, incidenten en verbetervoorstellen worden geregistreerd, geanalyseerd en opgevolgd met corrigerende maatregelen. De effectiviteit van deze maatregelen wordt beoordeeld om continue verbetering van het managementsysteem en de milieuprestaties te borgen.

25 Directieverklaring en vaststelling

De directie van Markus onderschrijft dit beleid en verbindt zich aan de kwaliteit en bescherming van het milieu, het terugdringen van de CO₂-uitstoot, het voldoen aan complianceverplichtingen en de continue verbetering van het managementsysteem en de milieuprestaties. Markus bouwt hiermee voort op het beleid van de Bussola Groep, met een ambitieniveau dat op vrijwel elk onderdeel verder reikt dan het groepsbrede minimum: emissieloze bedrijfsvoering in 2030, 100% circulair materiaalgebruik in 2045, en telkens een stap hoger op de duurzaamheidsberg en de R-ladder.

Vastgesteld door de directie van Markus.

Datum: 10 april 2026

Naam en handtekening directie:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'E. Neul', written over a horizontal line.